

KAZALIŠNI SNOVI GOSPODINA KA

Kalman Mesarić: »Kozmički žongleri / Čovjek neće da umre« / Priredio Luko Paljetak / Naklada »Ex libris« / Zagreb, 2004., str. 237

Davor Mojaš

Knjiga dramskih tekstova Kalmana Mesarića po svemu je nadahnjujuć povod suvremenom hrvatskom kazalištu, zanimljiv podsjetnik dramaturzima i kazališnim teoretičarima i intrigantan poziv za novo i drukčije čitateljsko upoznavanje i iskustvo. Nudeći, u vremenu svoga nastanka i prvog objavljivanja, sasvim novu i drukčiju scensku ponudu, izazov i poziv na redateljsku avanturu, Ka(lman) Mesarić ostao je rijetko ili tek sporadično »igran« autor, relativno često citiran i spominjan, ali nedovoljno »valoriziran« u suvremenoj hrvatskom kazališnom prostoru. »Kozmički žongleri, Burleskni teatar u 3 aktovke« (»Desperateri«, »Clown«, »Pobuna Atlasa«), nastali 1922. godine, bili su iste godine stavljeni na re-

pertoar, a bili su izvedeni tek četiri godine kasnije na maloj sceni Narodnog kazališta u Tuškancu u travnju 1926. Premijeri je prethodila knjiga s predgovorom Julija Benešića u kojem se, u formi pisma, Benešić obraća Mesariću: *Dragi gospodine Ka, Vi ne negirate, Vi samo haćete negacijom da iznesete ono, što je stvarno za Vas pozitivno. Vaše rečenice nisu protest, nego način,*

kako da se s predmeta oljušti ono, o čemu govorite... »Kozmičke žonglere« režirao je Tito Strozzi, a premijera je prihvaćena kao »atraktivna novost«. Drugi objavljeni dramski Mesarićev tekst »Čovjek neće da umre« složenije je i zahtjevnije forme, podijeljen na »sedam smrtnih grijeha« (»Lijenost«, »Oholost«, »Zavist«, »Neumjerenost«, »Škrtost«, »Srditost«, »Bludnost«) i ekspresionistički je dramski usložen »srednjovjekovni moralitet« do kraja otvoren mogućim redateljskim konceptima s »figurama« kao središnjim protagonistima. *Poentirao sam akciju sa smrtnim grijesima da bih time jasnije podcrtao ideju. Smisao života jest – smrt. Otud krik Čovjeka: 'Neću da umrem!' – zapisat će Mesarić o svojoj drami. Oduzimajući literaturi isključivost u teatarskoj avanturi on od*

redatelja traži zanos koji će se onda, slijedi li se takva nakana »nagona igranja i nagona gledanja«, uklopiti u »posvećenost kazališnog čina« koji ostaje obogaćen osobnošću autora i redatelja, ali i tragom vremena koje ih prepoznaje. Knjiga drama Ka(lmana) Mesarića u izdanju »Ex librisa« (glavni urednik: Ivana Berislav Vodopija, urednik: Luko Paljetak) obogaćena je pogovorom Luka Paljetka »Ka Mesarić od burleske do moraliteta« s preciznim i detaljnim iščitanim svakim, u ovoj knjizi, objavljenim Mesarićevim dramskim prinosom te obiljem faktografskih i biografskih podataka te komentara, pojašnjenja i citata, što sve pridonosi točnijem i adekvatnijem iščitavanju stranica ove knjige koju je likovno opremio Luka Gusić s ilustracijom Sergija Glumca na naslovnici.